

УДК 336.22

JEL Classification: H25, H71, K34

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.7\(40\).123-130](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.7(40).123-130)**О.М. Черновол**, доц., канд. екон. наук*Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна*

Економічна сутність терміну «податкова політика»

Представлено комплексний аналіз терміну «податкова політика» на підставі аналізу як нормативної бази, так і літературних джерел. Акцентовано увагу на дискусійності нормативного визначення податкової політики, що міститься у діючому законодавстві України. Обґрунтовано, що податкова політика є частиною державної політики і має істотний вплив практично на усі сфери суспільного життя, зокрема, економічну, соціальну, політичну. Визначено основні риси, яким повинна відповідати податкова політика, та основні фактори, які необхідно враховувати при визначенні податкової політики. Запропоновано власне бачення визначення економічної сутності терміну «податкова політика».

податкова політика, податки, економічна політика, державне регулювання, фінансові ресурси держави, система оподаткування, соціально-економічне зростання

Е.М. Черновол, доцент, канд. економ. наук*Центральноукраїнський національний технічний університет, г. Кропивницький, Україна*

Экономическая суть определения термина «налоговая политика».

Представлен комплексный анализ термина «налоговая политика» на основе анализа как нормативной базы, так и литературных источников. Акцентируется внимание на дискуссионности нормативного определения налоговой политики, которое содержится в действующем законодательстве Украины. Обосновано, что налоговая политика является частью государственной политики и имеет существенное влияние практически на все сферы общественной жизни, в том числе, экономическую, социальную, политическую. Определены основные черты, которым должна отвечать налоговая политика, и основные факторы, которые необходимо учитывать при определении налоговой политики. Представлено собственное видение экономического содержания термина «налоговая политика».

налоговая политика, налоги, экономическая политика, государственное регулирование, финансовые ресурсы государства, система налогообложения, социально-экономический рост

Постановка проблеми. Податкова політика будь-якої країни є одним з головних інструментів впливу на фінансову діяльність держави, в цілому, та на економічну стабільність, зокрема. Податкова політика тісно пов'язана з виконанням державою покладених на нею обов'язків, зокрема у таких сферах як: формування податкової системи, стимулювання або дестимулювання інвестиційної діяльності та створення адекватного середовища для ведення бізнесу, розподіл та перерозподіл доходів між усіма верствами населення і багато іншого. Низький рівень розробки податкової політики, її непрозорість, незрозумілість, складність застосування в результаті можуть призвести до фінансової нестабільності або економічної кризи країни. Податкова політика явище складне і багатогранне і впливає на всі сфери соціально-економічного функціонування держави (формування бюджету, ціноутворення, грошово-кредитна політика). Саме з цим і пов'язана така різноманітність думок щодо сутності її визначення серед науковців. Саме цим і визначається актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ґрунтовні дослідження даної тематики проведені А. Крисоватим у його роботі «Податкова політика України: концептуальні засади теорії та практики [11]. Також вивченням питань визначення податкової політики та принципів реалізації займалися такі вітчизняні вчені, як

В. Андрушенко, О. Василик, Ю. Іванов [8], Я. Литвиненко, П. Мельник, В.М. Опарін, Г.О. П'ятаченко [17], А. Поддєрьогін, Л. Сидельнікова [21], А. Соколовська [22], Л. Тарангул, В. Федосов, С. Юрій [26]. У закордонній літературі дослідження питань податкової політики відображено у працях таких науковців, як Ш. Бланкарт, А. Вагнер, А. Зіденберг, Дж. Кейнс, А. Лаффер, Л. Лебедева, І. Майбуров, У.Петті, Т. Позняков, В. Пушкарьова, Д. Рікардо, А. Сміт, Дж. Стігліц. Серед авторів публікацій останніх років по даному питанню варто зазначити таких, як Касьяненко Л.М., Чайка В.В., Марушак А., Олексій У., Рижов В.В., Стукаленко В.А. [10; 14; 18; 23]. Разом з тим, визначення терміну «податкова політика» залишається дискусійними, що, в свою чергу, впливає на визначення її змісту, основних важелів та напрямів. Дана проблема і визначила цільову спрямованість представленої дослідження.

Постановка завдання. Метою є дослідження теоретичних і методологічних основ визначення терміну «податкова політика» задля представлення авторського бачення даного поняття.

Виклад основного матеріалу. Термін «податкова політика» – один з найпоширеніших і таких, що часто використовується у багатьох сферах економічної науки. Незважаючи на це, у вітчизняному законодавстві відсутнє офіційне трактування даного поняття, що наочно проілюстровано таблицею 1.

Таблиця 1 – Згадування терміну «податкова політика» у нормативних документах

Нормативний документ	Зміст документа у частині податкової політики
Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254%D0%BA/96	У статтях 67, 92, 143 зазначається про обов'язок кожного громадянина сплачувати податки, про встановлення системи оподаткування та податків виключно законами України та про встановлення переліку місцевих податків органами місцевого самоврядування відповідно
Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17	Регулює відносини в сфері податків і зборів та визначає вичерпний перелік зборів та податків, що установлені в Україні. В цьому кодифікованому законі також йде мова про порядок адміністрування податків і зборів, платників податків і зборів, повноваження контролюючих органів, компетенцію та обов'язки посадових осіб при здійсненні податкового контролю, а також визначена відповідальність таких осіб при порушенні податкового законодавства.
Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15	Серед основних напрямів економічної політики держави (стаття 10) виділяється і податкова політика, яка спрямована на забезпечення економічно обґрунтованого податкового навантаження на суб'єктів господарювання, стимулювання суспільно необхідної економічної діяльності суб'єктів, а також дотримання принципу соціальної справедливості та конституційних гарантій прав громадян при оподаткуванні їх доходів [4]
Закон України «Про Кабінет міністрів України» від 27.02.2014 № 794-VII (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18	Зокрема у статті 20 зазначається, що серед основних повноважень Кабінету Міністрів України у сфері фінансів, економіки, зайнятості та трудової міграції населення відзначається і забезпечення проведення державної фінансової та податкової політики.

Продовження таблиці 1

Положення про Державну фіскальну службу України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 № 236 (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text	Державна фіскальна служба як орган виконавчої влади здійснює реалізацію податкової політики в державі, вносить пропозиції щодо її формування, здійснює адміністрування податків і зборів, контроль за дотриманням податкового законодавства і т.і.
Положення про Міністерство фінансів України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 375 (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF#Text	У п.3 зазначається, що одним із завдань Міністерства фінансів є забезпечення формування і реалізації єдиної державної податкової та митної політики

Джерело: авторська розробка

Виходячи з проведеного дослідження нормативної бази, можна зробити висновок, що жоден з перелічених вище нормативних правових актів не містить визначення терміну «державна податкова політика». Тому логічним у цій ситуації є подальше дослідження трактування даного терміну.

Трактувань поняття «податкова політика» в літературних джерелах існує чимало, деякі з них наведемо у табл. 2 для проведення більш глибокого та наочного аналізу даного терміну.

Таблиця 2 – Визначення терміну «податкова політика» у вітчизняних літературних джерелах

Джерело	Визначення
Федосов В.М., Опарін В.М., П'ятаченко Г.О. [17]	Податкова політика – це діяльність держави у сфері встановлення і стягнення податків, зокрема, з формування державних доходів за рахунок постійних (податків) та тимчасових (позик) джерел, встановлення видів податків, платників, об'єктів, ставок, пільг, термінів і механізму зарахування.
Василик О.Д. [3]	Податкова політика – це державна політика оподаткування юридичних та фізичних осіб. Її метою є формування державного бюджету за одночасного стимулювання ділової активності підприємців. Реалізація здійснюється через систему податків, податкових ставок і податкових пільг
Іванов Ю.Б., Тищенко О.М. [8]	Податкова політика – це система відносин, які складаються між платниками податків і державою, а також стратегія їх дій у різних умовах ведення господарства і різних економічних системах.
Соколовська А.М.[22]	Сучасна податкова політика полягає у встановленні і зміні елементів податкової системи (різновидів податків, ставок, структури, суб'єктів, об'єктів оподаткування, пільг тощо) для забезпечення надходжень до бюджету, достатніх для виконання державою покладених на неї функцій і стимулювання економічного зростання.
Юрій С, М. Бексид Й. М. [26]	Податкова політика — діяльність держави в сфері встановлення, правового регламентування та організації збору податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів
Ісанщина Г.Ю. [9]	Податкова політика — це система дій, які проводяться державою в галузі податків і оподаткування
Данілов О.Д., Флісак Н.П. [5]	Податкова політика — система заходів, які проводяться урядом країни щодо вирішення певних коротко і довгострокових завдань, які стоять перед суспільством, за допомогою системи оподаткування
Рябушка Л.Б., Веремчук Д.В. [19]	Сутність бюджетно-податкової політики виявляється в сукупності правових, фінансових і організаційних заходів держави у сфері регулювання бюджетних і податкових відносин, які спрямовані на формування і використання фінансових ресурсів у системі регулювання економічного розвитку країни
Крисоватий А.І. [11]	Податкова політика — діяльність держави у сферах запровадження, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів, які є знаряддям розподілу і перерозподілу частини валового внутрішнього продукту та формування централізованих фондів грошових ресурсів держави

Продовження таблиці 2

Онищенко В.А. [15]	Податкова політика являє собою систему державних заходів в області регулювання оподаткування. Її зміст і мета зумовлені соціально-економічним ладом суспільства, стратегічними цілями, які визначають розвиток національної економіки, соціальними групами, що стоять при владі та міжнародними зобов'язаннями в сфері державних фінансів
Майбуров І, Черник Д. [13]	Податкова політика — це складова частина економічної політики держави, спрямована на формування податкової системи, що забезпечує економічне зростання, сприяє гармонізації економічних інтересів держави та платника податків з урахуванням соціально-економічної ситуації в країні
Удяк В.І. [25]	Податкова політика є одним із конкретних напрямів державної діяльності, яка проводиться органами держави, наділеними спеціальною компетенцією у одній із сфер суспільного життя – сфері оподаткування
Куценко Т.Ф. [12]	Податкова політика - це політика держави в сфері оподаткування, яка передбачає маніпулювання податками для досягнення певних цілей
Петрович Й. [16]	Податкова політика полягає у встановленні видів та ставок податків, організації системи їхнього збору шляхом визначення методів і термінів безповоротного вилучення державою частини грошових доходів фірм, організацій, населення
Дикань Л.В., Воїнова Т.С., Бережний Є.Б. [7]	Податкова політика - це сукупність заходів держави щодо впровадження системи податків і конкретних форм та методів їх справляння, що відповідають конкретним історичним умовам і враховують традиції і менталітет нації
Бодюк А.В. [2]	Податкова політика - це формування і застосування затверджених на законодавчому рівні економічних інструментів і відповідних рішень, призначених сприяти зростанню надходження платежів до бюджету, а також врахування змін чинної податкової системи, визначення механізму обчислення, сплати і зарахування платежів до бюджетів.
Бечко П.К. [1]	Податкова політика держави – це діяльність держави у сфері встановлення, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів держави
Сідельнікова Л.П., Костіна Н.М. [21]	Податкова політика – це поєднання об'єктивної економічної категорії податків, реального стану системи економічних відносин у державі та суб'єктивності податкової діяльності як сукупності конкретних дій, рішень різних органів, гілок і рівнів державної влади.
Сердюк О.М., Заревчачка Т.В. [20]	Податкова політика – це система спрямованих дій та певних економічних, правових і організаційно-контрольних урядових заходів для досягнення визначених завдань, що стоять перед суспільством, за допомогою податкової системи країни
Деєва Н.М., Редіна Н.І., Дулік Т.О. [15]	Податкова політика – це діяльність держави у сфері встановлення і стягнення податків з метою забезпечення економічного зростання та матеріального добробуту громадян.
Д.В. Веремчук. [4]	Податкова політика держави – це сукупність правових, економічних і організаційних заходів держави у сфері оподаткування щодо регулювання податкових відносин, які направлені на забезпечення надходжень податків до централізованих фондів грошових ресурсів держави й стимулювання економічного зростання за допомогою податкової системи. Вона визначається ступенем впливу держави на соціально-економічні процеси і змінюється під впливом інтеграційних процесів, що відбуваються у світогосподарських зв'язках.

Джерело: авторська розробка

Таким чином, на підставі наведеної таблиці і дослідження різних підходів до визначення терміну «податкова політика» можна зробити такі висновки:

- податкова політика здійснюється виключно державою (державними органами управління) у сфері оподаткування;
- податкова політика регулює податкові відносини за допомогою різних заходів: економічних, правових, організаційних, соціальних, контрольно-

адміністративних;

- головна спрямованість податкової політики – це забезпечення податкових надходжень;
- незважаючи на свою фіскальну спрямованість податкова політика повинна забезпечувати та стимулювати економічне зростання;
- податкова політика повинна забезпечувати взаємодію між державою та господарюючими суб'єктами;
- податкова політика є одним з елементів загальної фінансової (економічної) політики держави як в короткостроковій так і в довгостроковій перспективі;
- реалізація податкової політики здійснюється в межах податкової системи держави за допомогою її елементів;
- податкова політика регламентується виключно законами держави.

Крім того, як вірно зазначають автори [2], податкову політику можна розглядати з точки зору двох станів: статичної та динамічної. У першому випадку мається на увазі концептуальна основа, теоретичні ідеї та положення податкової політики, а у другому – різноманітні дії суб'єктів, які спрямовані на вирішення та розв'язання конкретних завдань у сфері оподаткування.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, узагальнивши все вищенаведене, при визначенні поняття податкової політики та його характеристики необхідно враховувати наступні фактори:

1. Діяльність держави у сфері оподаткування є однією з основних складових економічної політики в цілому.

2. Результатом проведення державної податкової політики повинно бути задоволення інтересів обох сторін: з одного боку – держави, що полягає у формуванні бюджетів різних рівнів для забезпечення соціально-економічного розвитку країни, з іншого боку – всіх членів суспільства (громадян) для фактичної реалізації своїх прав і свобод наданих їм державою.

3. На всіх етапах здійснення державної податкової політики завжди існує ймовірність конфлікту інтересів сторін, оскільки заходи держави у сфері податків обумовлюються соціально-економічним устроєм суспільства, соціально-економічними групами при владі.

4. Наслідки реалізації податкової політики суттєво впливають на загальний розвиток національної економіки і мають соціально-економічний ефект.

Таким чином, податкова політика - це діяльність держави у сфері оподаткування, яка за допомогою економічних, організаційних, правових та соціальних важелів впливу здійснює цю діяльність і в результаті забезпечує надходження податків до централізованих грошових ресурсів держави і регулює економічне зростання за допомогою елементів податкової системи. Перспективами подальших досліджень є аналіз та оцінка ефективності податкової політики в сучасних умовах, дослідження впливу різних економічних теорій на базі яких і сьогодні побудована податкова політика.

Список літератури

1. Бечко П.К. Податкова система: навчальний посібник. Київ: центр навчальної літератури, 2006. 368с.
2. Бодюк А.В. Податкова політика: шляхи її реалізації. *Фінанси України*. 2002. №2. С.82-89
3. Василик О. Податкова система України. Київ: поліграфкнига, 2004. 478 с.
4. Веремчук Д.В. Сутність податкової політики та її роль у державному регулюванні економіки. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2010. Вип. 28. С. 37-45.

5. Данілов О.Д., Флісак Н.П. Податкова система і шляхи її реформування: навч. посібник. Київ: парламентське видавництво, 2001. 461с.
6. Дикань Л.В., Воїнова Т.С., Бережний Є.Б. Деякі аспекти оподаткування в Україні. *Фінанси України*. 1999. №4. С. 107-115.
7. Иванов Ю. Современные проблемы налоговой политики. Харків.: ИНЖЕК, 2006. 328 с.
8. Ісаншина Г.Ю. Податковий менеджмент: навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2003. 457с.
9. Касьяненко Л. М., Вікторівна Ч. В. Теоретико-правові засади визначення поняття «податкова політика». *Редакційна колегія*. С. 271-273
10. Крисоватий, Андрій Ігорович. Податкова політика України : концептуальні засади теорії та практики: дис. ... д-ра екон. наук : 08.04.01 / ТДЕУ. Тернопіль, 2006. 437 с.
11. Куценко Т.Ф. Бюджетно-податкова політика: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Київ: КНЕУ, 2002. 353с.
12. Майбуров И. Теория налогообложения. Продвинутый курс: учеб. для магистрантов, обучающимся по спец. «Финансы и кредит», «Бухгалтерский учет», «Анализ и аудит».М.:ЮНИТИ – ДАНА, 2011.591 с.
13. Марущак А., Олексій У. Науково-нормативні підходи до визначення податкової політики. *Юридичний вісник*. 2021. №.1.С. 101-107.
14. Онищенко В.А. Податковий контроль (основи, організація). *Вісник податкової служби України*. 2002. С. 7-15
15. Оподаткування в Україні/ за ред. Н.І. Редіної. Київ: центр учбової літератури, 2009. 544с
16. Петрович Й. Проблеми розвитку та шляхи вдосконалення податкової політики України. *Банківська справа*. 2000. №6. С. 43-51
17. Податкова система України / за ред. Федосова В.М. Київ: Либідь, 1994. 561с
18. Рижов В. В. Податкова політика та фінансова політика: етимологія понять. *Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти*: зб.матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф. Київ: «Інформаційно-аналітичне агентство», 2020. С.199-201.
19. Рябушка Л.Б., Веремчук Д.В. Бюджетно-податкова політика в системі регулювання економічного розвитку держави. *Вісник Сумського державного університету*. 2008. № 3. С. 182–187.
20. Сердюк О.М., Заревчацька Т.В. Податкова система (практикум): навч.посібник. Київ.: центр учбової літератури, 2007. 328с
21. Сідельникова Л.П., Костіна Н.М. Податкова система: навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ: Видавництво Ліра-К, 2013. 604с.
22. Соколовська А. Основи теорії податків: навч. посібник. Київ, 2010. 326 с.
23. Сосновський І. С. Податкова політика держави: дефініція, складові, засоби реалізації. *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції*. 2013. №. 5. С. 38-42.
24. Стукаленко В. А. Підходи до визначення категорії «податкова політика». *Проблемні аспекти функціонування фінансової системи України в умовах дестабілізаційних процесів*. 2018. С. 56-73.
25. Удяк В.І. Сутність податкової політики як правової категорії. *Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)*. 2013. № 2. С. 114–119.
26. Юрій С.І., Бексид Й.М. Бюджетна система України: навч. посібн. Київ : НІОС, 2000. 396 с.

References

1. Bechko, P.K. (2006). *Podatkova systema [Tax System]*. Kyiv: tsentr navchalnoi literatury [in Ukrainian].
2. Bodiuk, A.B. (2002). Podatkova polityka: shliakhy ii realizatsii [Tax policy: ways of implementation]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 2, 82-89 [in Ukrainian].
3. Vasylyk, O. (2004). *Podatkova systema Ukrainy [Tax system of Ukraine]*. Kyiv: polihrafknyha [in Ukrainian].
4. Veremchuk, D.V. (2010). Sutnist podatkovoi polityky ta yii rol u derzhavnomu rehuliuванні ekonomiky [The essence of tax policy and its role in state regulation of the economy]. *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy - Problems and prospects of development of the banking system of Ukraine*, Vol. 28, 37-45 [in Ukrainian].
5. Danilov, O.D., & Flisak, N.P. (2001). *Podatkova systema i shliakhy yii reformuvannia [Tax policy and ways to reform it]*. Kyiv: parlamentske vydavnytstvo [in Ukrainian].
6. Dykan L.V., Voinova T.S., Berezhnyi Ye.B. (1999). Deiaki aspekty opodatkovannia v Ukraini [Some aspects of taxation in Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 4, 107-115 [in Ukrainian].
7. Yvanov, Yu. (2006). *Sovremennye problemy nalohovoi polytyky [Modern problems of tax policy]*. Kharkiv: YNZhEK [in Russian].
8. Isanshyna, H.Iu. (2003). *Podatkovi menedzhment [Tax management]*. Kyiv: TsUL [in Ukrainian].

9. Kasianenko, L.M., Viktorivna Ch.V. (2017). Teoretyko-pravovi zasady vyznachennia poniattia «podatkova polityka» [Theoretical and applied principles of defining the concept of "tax policy"]. *Redaktsiina kolehiia – Editorial board*, 271-273 [in Ukrainian].
10. Krysovatyi, A.I. (2006). Podatkova polityka Ukrainy: kontseptualni zasady teorii ta praktyky [Tax policy of Ukraine: conceptual principles of theory and practice]. *Doctor's thesis*. Ternopil [in Ukrainian].
11. Kutsenko, T.F. (2002). *Biudzhethno-podatkova polityka [Fiscal policy]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
12. Maiburov, Y. (2011). *Teoriya nalohooblozhenyia [The theory of taxation]*. M.:IuNYTY – DANA [in Russian].
13. Marushchak, A., & Oleksii, U. (2021). Naukovo-normatyvni pidkhody do vyznachennia podatkovoi polityky [Nuclear-normative approaches to the definition of tax policy]. *Yurydychnyi visnyk - Legal Bulletin*, 1, 101-107 [in Ukrainian].
14. Onyshchenko, V.A. (2002). Podatkovyi kontrol (osnovy, orhanizatsiia) [Tax control (basics, organization)]. *Visnyk podatkovoi sluzhby Ukrainy - Bulletin of the Tax Service of Ukraine*, 7-15 [in Ukrainian].
15. Redina, N. (Eds.). (2009). *The taxation in Ukraine*. Kyiv: tsentr uchbovoi literatury.
16. Petrovych, Y. (2000). Problemy rozvytku ta shliakhy vdoskonalennia podatkovoi polityky Ukrainy. [Problems of development and ways to improve the tax policy of Ukraine]. *Bankivska sprava – Banking*, 6, 43-51 [in Ukrainian].
17. Fedosov, V. (Eds.). (1994). *The tax system of Ukraine*. Kyiv: Lybid.
18. Ryzhov, V.V. (2020). Podatkova polityka ta fiskalna polityka: etymolohiia poniat [Tax policy and fiscal policy: the etymology of concepts]. Development strategy of Ukraine: financial, economic and humanitarian aspects: *VII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. - 7 International scientific-practical conference* (pp.199-201). Kyiv: «Informatsiino-analitychne ahentstvo» [in Ukrainian].
19. Riabushka, L.B., & Veremchuk, D.V. (2008). Biudzhethno-podatkova polityka v systemi rehuliuвання ekonomichnoho rozvytku derzhavy [Fiscal policy in the system of regulating the economic development of the state]. *Visnyk Sumskoho derzhavnogo universytetu - Bulletin of Sumy State University*, 3, 182–187 [in Ukrainian].
20. Serdiuk, O.M., & Zarevchatska, T.V. (2007). *Podatkova systema (praktykum) [Tax system: workshop]* Kyiv: tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
21. Sidelnikova, L.P., & Kostina, N.M. (2013). *Podatkova systema [The tax system]*. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K. [in Ukrainian].
22. Sokolovska, A. (2010). *Osnovy teorii podatkiv [Fundamentals of tax theories]*. Kyiv [in Ukrainian].
23. Sosnovskiy, I.S. (2013). Podatkova polityka derzhavy: definitsiia, skladovi, zasoby realizatsii [State tax policy: definition, components, means of implementation]. *Naukovyi visnyk: Finansy, banky, investytsii - Scientific Bulletin: Finance, Banking, Investment*, 5, 38-42 [in Ukrainian].
24. Stukalenko, V.A. (2018). Pidkhody do vyznachennia katehorii «podatkova polityka» [Approaches to defining the category of tax policy]. Problematic aspects of the functioning of the financial system of Ukraine in the conditions of destabilization processes: *VII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. - 7 International scientific-practical conference* (pp. 56-73). Odesa [in Ukrainian].
25. Udiak, V.I. (2013). Sutnist podatkovoi polityky yak pravovoi katehorii [The essence of tax policy as a legal category]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy (ekonomika, pravo) - Scientific Bulletin of the National University of the State Tax Service of Ukraine (Economics, Law)*, 2, 114–119 [in Ukrainian].
26. Iurii, S.I., & Beksyd, Y.M. (2000). *Biudzhethna systema Ukrainy [Budget system of Ukraine]*. Kyiv : NIOS [in Ukrainian].

Olena Chernovol, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

The Economic Essence of the Definition of the Term "Tax Policy"

The article comprehensively considers the definition of the term "tax policy". The study was conducted on the basis of analysis of both the regulatory framework and literature sources. It is established that despite the large number of interpretations of the term "tax policy", it still remains quite controversial. Emphasis is placed on the inadequacy of the normative definition of tax policy contained in the current legislation of Ukraine.

It is established that tax policy is part of public policy and has a significant impact on virtually all spheres of public life, in particular: economic, social, political. Various definitions of tax policy have been studied and on this basis the main features of tax policy should be determined, the main of which are: the implementation of tax policy exclusively by the state; legislative regulation; fiscal orientation; stimulating economic growth; ensuring the interests of the state and the rights and freedoms of citizens.

The main factors that need to be taken into account when determining tax policy are identified, in particular: the activities of the state in the field of taxation are one of the main components of economic policy in general; the result of state tax policy should be to meet the interests of both parties: on the one hand - the state, which consists in the formation of budgets at various levels to ensure socio-economic development, on the other - all members of society (citizens) for the actual realization of their rights and freedoms granted to them by the state; at all stages of the implementation of state tax policy there is always the possibility of conflict of interest of the parties, as state measures in the field of taxes are determined by the socio-economic structure of society, socio-economic groups in power; the consequences of the implementation of tax policy significantly affect the overall development of the national economy and have a socio-economic effect.

Own vision on the definition of the economic essence of the term "tax policy", namely: tax policy is the activity of the state in the field of taxation, which through economic, organizational, legal and social levers of influence carries out this activity and as a result ensures the receipt of taxes resources of the state and regulates economic growth through elements of the tax system.

tax policy, taxes, economic policy, state regulation, financial resources of the state, taxation system, social-economic growth

Одержано (Received) 23.04.2021

Прорецензовано (Reviewed) 04.05.2021

Прийнято до друку (Approved) 20.12.2021

УДК 338.3.002.3

JEL Classification: D01, D21, D25

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.7\(40\).9-16](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.7(40).9-16)

С.С. Сущенко, асп.

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, м. Харків, Україна

Забезпечення інтегративної взаємодії малих та великих підприємств на основі когеренції їх інтересів

В статті розглянуто можливості та особливості інтегративної взаємодії малих та великих підприємств. Обґрунтовано необхідність забезпечення інтегративної взаємодії різновеликих підприємств на основі когеренції їх інтересів. Когеренцію економічних інтересів малих та великих підприємств визначено як необхідну та достатню умову забезпечення інтегративності їхньої взаємодії. Наведено основні сфери та форми інтеграції малих і великих підприємств. Показано можливості урахування взаємних очікувань і можливостей виникнення певних протиріч економічних інтересів малих та великих підприємств в процесі взаємодії. Надано визначення та запропоновано структуру потенціалу взаємодії малих та великих підприємств та етапи його формування.

інтегративна взаємодія, малі та великі підприємства, інтегративність, когеренція, економічний інтерес, потенціал

С.С. Сущенко, асп.

Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця, г. Харьков, Украина

Обеспечение интегративного взаимодействия малых и больших предприятий на основе когеренции их интересов

В статье рассмотрены возможности и особенности интегративного взаимодействия малых и крупных предприятий. Обоснована необходимость обеспечения интегративного взаимодействия различных предприятий на основе когеренции их интересов. Когеренция экономических интересов малых и крупных предприятий определена как необходимое и достаточное условие обеспечения интегративности их взаимодействия. Приведены основные сферы и формы интеграции малых и крупных предприятий. Показаны возможности учета взаимных ожиданий и возможностей возникновения определенных противоречий экономических интересов малых и крупных предприятий в процессе взаимодействия. Даны определения и предложена структура потенциала взаимодействия малых и крупных предприятий и этапы его формирования.

интегративное взаимодействие, малые и крупные предприятия, интегративность, когеренция, экономический интерес, потенциал